

ACC. N:R. 4619

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Emil Jönsson
 Härad: Luggude Adress: Hornsborg
 Socken: Väsby m. fl. Berättat av: Densamme
 Uppteckningsår: 1935 Född år 1861 i Väsby

Uppteckningen rör	<u>Fattigvård.</u>	<u>sid.</u> <u>1-7</u>
	<u>Piggare.</u>	<u>7-28</u>
	<u>Hajning, - majsjungning.</u>	<u>28-36</u>

Skriv endast på denna sida!

36 sid.

ACC. N:R. 4619

Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *Emil Jönsson*
 Härad: *Luggude* Adress: *Hornborg*
 Socken: *Hälsby m. fl.* Berättat av: *den samme*
 Uppteckningsår: *1935.* Född år: *1861* i *Hälsby*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Uppteckningen rör *Något om fattigvården, samt*
Tiggare-Original.
I förra århundradets förra hälft, ha-
de de fattige, som inte kunde försörja sig
själva, laglig rätt att gå omkring och tigga.
Alla församlingen der de hade hemmabes-
stämda om tiggarna finge gå rotevis eller i he-
la församlingen. Sjuka och krympingar, lama
och blinda fingo transporteras, antingen med skjuts
eller bäras eller ledas från ett ställe till ett
annat i den rote som bestämde till deras un-
derhåll. Efter hemmantal var utsett, huru
många dagar fattighuset skulle stanna kvar.

36 blad.

l. ex. en vecka på $\frac{1}{8}$ mantal, samt mer eller mindre i proportion till större eller mindre hemmantal. Men det var endast hos bönderna dessa "tiggare" (Fattig-hjon var ett ohäändt uttryck i den tiden) skulle underhållas, aldrig hos "husarne" och handtverkare, eller fiskare. De som kunde själva gå, drevs då omkring, icke alenast i sin hemsocken utan ofta i andra församlingar på flera mils avstånd. Många friska och starka karlar och kvinnor strövad omkring i bygderna och tiggde, fastän de voro föga välkomna och fingo nog ofta föröbräcker av bönderna för sin lättja och fingo också liten "skönn". Dessa som fått föröbräcker hördes ofta lova bönderna: "Gud gi de måtte bli kri, då skulle snart hoded (huvudet) komma å bönnerna". De ordi-

-naris eller de gammalt vanlige tiggarna
fingo när de gingo omkring strät före
jul, rikligare gåvor än vanligt, detta kallar-
des för julä-skönn. Skönnen bestod av en
grov och en fin kaka, ett stycke kokt fläsk
en hackepölsa och en bit ost. Soldaten och
Härsaren (ryttaren på rusthället) skulle även
ha julä-skönn, det ingick i hans lön (sold.)
Meningen med julä-skönnen var också den,
att tiggarna skulle hålla sig hemma eller
stilla på ett ställe över julen, så att inte
bönderna skulle ha besvär med dem den
tiden. De fleste tiggarna sade aldrig sitt äm-
de, men man visste vad de ville när de
visade sig, och gingo de ej heller för än de
fått något. Många gjorde tiggeriet till sitt
yrke och jag vet tiggare som tiggde i 30 a 40 år

och gingo ännu med raska steg. Senare
i Körjen på 1870-talet inreddes ett gammalt
hus, som kallades "enskiftet", till fattighus i Näs-
by socken, vid, der "prestvägen" mot Viken, skär-
landsvägen och i detta hus inhystes 3 a 4 familj-
er. En gammal rask pigamed ett barn, skul-
le vara deras hushållerska, Tälta Kärnan
kallades hon. En gammal smed som hette
Linholm, bodde strax intill i ett litet av för-
samlingen byggt hus åt honom. Han skulle hål-
la styr på fattighjoren, ty slagsmål och trätor
voro en daglig ordning, men Linholm drack
berännvin tillsammans med fattighjoren och
ordan blev värre, icke bättre. snart ledna-
de de styrande i församlingen, över detta, och
även visade det sig att detta hus inte förslog
för att hysa alla församlingens fattighjor, varför

en överenskommelse gjordes mellan Vät-
ley, Allerums och Fleninge socknar om in-
rättande av gemensamt fattighus för alla
tre socknaderna 1875. En jordägendom om
30 tunnland jord infördes i närheten av Allerums
kyrka och ett slottslikt hus byggdes för 50 tu-
sen kronor. En dräng och ett par hästar skul-
le sköta jorden och en föreståndare för det hela
skulle ha 1500 kronors årlig lön. Anstalten skulle
kallas "Arbets-inrättningen", ty meningen var
att så många av de inhysta hjonerna, som kun-
de utgöra något arbete, så skulle de hjälpa
till att sköta jordbruket, trädgården, hugga br-
änsle, sköta rotfrukter o. s. v. Tvinnorna ha-
de att tvätta, städa, sy o. s. v. Maten lagades
av föreståndarens fem jemte pigor. Denna
inrättning bar sig så bra, att den kostnad

församlingarne komme att bidraga med
blev endast 20 öre om dagen för varje hjon.
Det berättades om huru, som också jag själv såg,
ett litet obetydligt hus, med halmtak och lervägg-
ar, som låg mitt framför "Arbetsinrättningen"
mellan Landvägen och "slottet", i flera år in-
nan man kunde köpa huset av ägaren, som
begärde flera tusen kronor för huset. Någon
expropriationsrätt, i så fall, fanns inte då,
men slutligen fick han nog ett par tusen
kronor, för man ville inte det skulle vara det
till vanprydnad, ehuru det endast torde varit
värdt några hundra kronor. Ett par fruntim-
mer, gamla gummor, blevo svänner och dro-
gos om ett lakan vid tvätt-dammen, så den
ena föll baklänges och slog sig så hon dog
derav. Bolaget fortfor i 15 år, då det upp-

-löstes och ägendomen såldes först till
Allerums socken, men är nu i enskild
ägo. Varje församling har sedan haft sitt
 eget "Ålderdomshem", som det numera he-
 heter! Tiggare. Original.

Omkring år 1830 föddes i Vikens socken, av
fattiga föräldrar Sven "Äppler". Om hans
företalungdom är just ej mycket bekant.
annat än han tidigt av kamrater fick ök-
namnet "Äppler", på grund av sitt egendom-
liga sätt att använda svenska språket.

Någon vidare skolunderbyggning förekom på
den tiden för allmogens så godt som ingen.

När därför Sven en gång tillgaf några äpplen
kallade han dem "månna äppler" och kom der-
med sällskapet att grina. Men sedan fick
han mest heta "Sven Äppler", ehuru han

också kallades för *En Sylten* (sulten, svulten, hungrig). Han kändes vid sina ökenamn, ty om någon frågade honom: "E de du de kalla för *En Sylten*", så svarade han: "Ja de e de", eller "E de du de kalla för *En Äppler* (konvigt på förstaveln), så svarade han likaledes: "Ja de e de". Han kunde äta ofantligt och tiggade onat i bondgårdarne då han sade: "Om ja kunne få litte onat, for ja e så sylten".

Något ordnat arbete kunde han inte förmås till i synnerhet som han var mer än vanligt dum, varför han mest drev omkring och tiggade, men kunde dock, mot extra förplägnad och löfte om dricks-pengar, åtaga sig att uträtta ärenden för folket i hembyggen. Hans dervid visade dum-putsstushtighet är just det som gjorde honom till ett av de störste

original i alla hullasocknarne, på den tiden. Vid 14 a 15 års ålder tyckte Iren redan att hans födelsesockren Viken, der han lidit så mycket av hamsaternas hån och drift vid lekplatser och i deras sällskap, var ingenting att värdera, varför han tog hyra på en skuta som skulle segla till England. När han seglade ut ur Vikens hamn stod han och vinkade med handen och skrek: "adjö med the thin förpannadhe Vik." Men som han skulle vara kock, och kocken alltid i den tiden skulle ha mycket "smörj", så fick troligen Iren sin beskärda del, i synnerhet som han var svärfattlig och ej hade lätt för att lära att laga ärtor och fläsk till den övriga besättningens belåtenhet. Så om efterhösten, när skutan seg-

-lade in i Vikens hamn, för att lägga upp
för vintern, stod Iven vid relingen igen och
utropade: "E' ther litet prö på Viken, så e
the jakku godt." (Är det litet, eller ondt om
berödet på Viken, så är det vid Gud ändå godt.)
Han fick nog av sjölivet och tog sedemera al-
drig mera till "sjöss", med undantag av när
han arbetade på snudderverket vid upprydd-
ande av hamnen och hamninloppet till Vikens
hamn, eller när han gick omkring på skutorna
i Helsingborgs hamn och tiggde mat. Som
han nästan dagligen var ibland sjöfolket,
så uppsnappade han ett och annat utländskt
ord, och berättade med stolthet huru hans
språk-kunskap kommit honom väl till pass
många gånger. På t. ex. en gång när han var i
Helsingborgs hamn och tiggde mat, fick han ärt-

välling på tre skutor först, och när han kom ombord på den fjärde, med Engelsk besättning, så fick han åter igen äter och fläsk, till middag samma dag. Men hatte ja inte thå kunnat Engelska, när the ville höra om te o äta mer, så hatte ja jakku sprängt me ihjel, men så sa ja: "Vix mer välling o hatte ja inte kunnat the engelska ordet så hatte ja jakku dött." En annan gång då en engelsk skonare låg i Vikens hamn, och besättningen beusad, grälade och slog ut vid hamnen. Då var det någon som sade till honom: "Du som kan engelska, du skulle kunna gå ut till dem och säga att de veta hut." Men travade bort till dem och skrek: "jess, om inte ni vill veta hut, så ska ni jakku få pisk." Men vid deras hotande åtbörder, fann han klo-

nke
st
engel-
det,
rene
le gå
tussa
iss, thet
ränta
att
ulla
och
vande)
bond-
tagen
naje-
så

vänta ja te kongen kom ut i trädgården, i
sällskap må en fin herre. Då gick ja fram
och ville tala se kongen, men then fine
herren ville mota me ut å trädgården, men
ja sa att ja skulle bara tala se kongen.
Och thå gick ja fram te kongen o räckte fram
nåven o sa, godda herr kong. Då sa kongen
kodda, ni å visst sjöman. Då sa ja, tjå, ja e
må på modderprammen. Då ga han me 2 kro-
nor o sa, gack så eng i köket så får ni mat.
O så gick ja eng i köket o helsa i frå herr
kongen, o thå gick ja jakku så men mat,
o så go mat, så ja blai så mätt, så ja kunne
knappst gå igen. Men the va för ja va så
pekant män, för ja helsa från vart år.
Sen Äpplor åtog sig också, som nämt, att
uträtta ärende, om han blev lovad pengar.

och förplägnings. En gång skulle han gå till
Allerum och hemta ett par limgäss, till en
kvarnägare, på Viken, som hette Lindberg.
Som Pven framlemnade skriftligt bevis om
ärendet så fick han ett par lera gäss, en under
var armen. Lätjarna tänkte att han hade väl
en större korg utom porten att ha dem i.
Men Pven hade inte gittat bära någon korg
utan knekade i väg med en gås under var
arm, så länge de förhölls sig stilla. Men det
dröjde ej länge, förr än de begynte bli ostyri-
ga och slutligen kunde han inte längre bära
dem på det sättet. Han vann då på råd. Ett
starkt hampgarn hade han i fickan. Det tog
han fram och band om lägg gäs halsarne,
varefter han slängde en gås på ryggen på sig
och den andra framme på bröstet. Men

gässen tyckte tydligen inte om den slags transporten heller, utan flaxade och slog Preen i ansiktet med vingarna, så blodet flöt ymnigt ner på rock och väst, ja på byxorna och ända ner på skorna. Men efter någon tid blevs de bekedligt stilla och Preen kände sig glad i hågen, vid tanken på den belöning han skulle få efter väl förrättat värre. Gässen förhölls sig fortfarande mycket lugna och bekedliga, ända till han nådde fram in på Lindbergs gårdsplan, där Preen, varm och förfärligt nedblodad, med ett ryck, tog gässen av sig och slog dem i stenläggningen. Då kom Lindberg ut och skulle ta emot sina liv-gäss och uttryckte sin förvåning över Prens blodiga utseende. "Dja the ha the hebb-vestes gässena gjort" sa Preen. Men vad

sorts, eller hur stor belöning Iren fick den gången förmåler icke historien. Gässen hade naturligtvis dött av krävning. En annan gång blev han utsänd till Allerum, att hämta 2 stycken ek-orrar, till en person i Viken. Men denna gång var han försedd med en tät korg, att transportera dem levande i, och fick också lyckligt med tillhjälp, stoppat dem i korgen. Då fick han ett brev med sig, i fickan, från avsändaren, att vid framkomsten lämna mottagaren. Allt gick bra ett godt stycke på vägen. Men som ekorrarne blivit stilla och tysta i korgen, så tänkte Iren: "ja får jagku titta de dom, kanske the e döa, o då får ja samme thant som ja fick för gässen". Han öppnade därför lite på korgen och skulle se, men rippis förs ekorrarne ut

och försvunns snart i skogen. Nu vore goda råd dyra. Vad skulle han nu ta sig till? Få gått ekorrarne igen var omöjligt. Det var inte annat att göra än åtminstone lämna brevet och korgen till adressaten. Alltså kom han och lämnade brevet fram till vederbörande och då denne genomgick det, sade han till Iven: "här står att du fått 2 ekorrar med dig". Då utropade Iven: "The va jakku väl att thai e i brevet, for ther e nåkku inga i korgen". En annan gång blev han sänd till Helsingborg en vinterdag att köpa krus till en jägare. Han uträttade riktigt nog ärendet, men som det var temligen kallt, så gick han in i Kulla Gunnars Torps smedja för att värma sig lite, i synnerhet som pojkarne kallade på honom, efter de

hade ro av att skämta och driva med honom. De skulle naturligtvis ha reda på vad för ärende han hade i dag, och då han sagt att han varit i stan och köpt krut, så låtsade de den största förskräckelse över att han vågade gå och bära på krut och ha jernsinkor under stövlarne. Det kunde ju slå gnistor och då kunde de krutet fatta eld och derav kunde han slås i tusende bitar. Iven lät sig övertyga och sade: "He ha ja nåkku inte tänkt på." Dermed drog han stövlarne av sig och gick i strumplästen hem med krutet. Någon gång hade han nog haft en fästernö, eller också kanske det bara var från skämt jag hörde folk fråga honom om han nyligen varit hos den gamla Kuttissockan. Men då svarade han: "Nä, the e så länge sin". Han utsträckt sina vandringar omkring till alla Kullasockmarne,

och ibland dragande en kärra att hopsamla sitt
tiggda bröd, fläsk, ost och kore. Det blev för tungt
att bära allt, och när han fått fullt lass, så kun-
de han tes hemma någon tid i sitt 2 vägarums-hyffe
(d.v.s 4 alnar bredt husum som troligen församla-
gen skaffat honom), och äta upp förrådet. Han
var gerna sedd, i synnerhet av ungdomen, ty
alltid kunde de ha något skrattnande upptåg
med honom. Lenn Äpplors stående gesehäft var,
att sjunga maj i gårdarne. Om det så var midt
i vintern, eller vilken årstid som helst, så, på upp-
maning sjöng han "maj". Han medförde för detta
ändamål, så länge och så snart träen vore gröna
en löv-ruska, stor som en ordinär kvast, att dra-
ga ut ett ris. Ett sådant ris skulle av honom oib-
skorligen sättas i taket der ute på husen, eller om
Lenn inte kunde nå (räcka till) taket, så stacks

det in i någon springa i en stolpe, eller mellan
brädfodringen, just när han sjöng det verset i maj-
visan der det heter: "så sätta vi maj uti ert
tak, maj är välkommen, som ni får se i morgon
dag, sommaren är så givlig för ungdomen". (Om
lörskvasten och björk-kvastens betydelse kommer
att vidare beskrivas i slutet av denna berättelse.)
Var det om vintern man ville han skulle sjun-
ga maj, så svarade Iven: "Jja då får ni skaffa
me en lime" (kvast), och då tog han riskvasten un-
der armen och gick ut på gården framför bo-
ningshuset och sjöng med ynkeelig darrande röst
och när han kom till ovan nämnda vers, drog
han av kvasten ett naket ris och stack i, som
nämnts, på ett eller annat vis. Han ställde sig
med ansigtet mot fönster eller dörr i bonings-
huset, liksom om han varit i framgående.

Att ungdomarne i synnerhet hade ofantligt
roligt säger sig själs. En tid funderade Iven
Sylten på att ha med sig en pojke som spelade
maj-visan på harmonica, och det slog bra till.
Pojken och Iven hade var sin korg, att mottaga
äggen i. I den tiden fingo maj-sångarne, som
också av äldre brukats, endast ägg, höns-ägg, eller
ank-ägg, aldrig pengar, och äggen skulle alltid
överlemnas till sångarne när de sjöngs den vers-
en: "Låt hönan geva ägg på fat, maj är välkommen
Till panne-kaka ägga mat, sommarens är så ljus-
lig för ungdomen." När nu Iven såg att pojken
gick lika många ägg som han själs, så förtiöt det
honom, och han befälde pojken att låta bli att spela.
När folk så frågade Iven varför ej pojken spelade,
så svarade Iven: "Nä thär e kommet skitt i fjäther-
en". Iven sjöng ensam och höstade således in alla

äggen. För att kunna överhöra så många
ställen som möjligt, så sjöng han bara 3 a versar
av majvisan; tillö han fått äggen, och när man före-
brädde honom att han inte sjöng hela majvisan
så svarade han: "var te sitt, then nya majvisan
e ther inte fler vers". Derav kom ordet ävet, "var
te sitt", sa Sven Äppler. Vissa tider tog han
sig för att göra rim och då kunde man förstå
att han på förhand beredd ett efter den eller de
personer passande rim, som han för tillfället
ämnade besöka. Att det ibland blev ganska grov-
hornigt, bekymrade honom föga. Om han kom
in på ett ställe der många flickor voro till-
städes, så kunde han rimma: "gå fick sai en
berätha, o der satt en tös o sträta, o thå börja
ja o gräta". En gång kom Sven Äppler till
länsmannen Bolin och tiggde mat som vanligt

Länsmannen som spott om Sven förut, sade
"Jag har hört att Sven kan göra sådana bra rim,
tag och rimma något." Men Sven drog sig för att
komma fram med sitt rim, och svarade: "Nä,
thå blir komsarjen arri." (vred) "Å nej det blir jag
visst inte, bara rimma du." "Nä the tors ja inte
för thå blir komsarjen arri," fortsatte Sven. "Nej jag
lovar att inte bli arri," sade Polin. Sven drog då
fram: "Ja så en tjock och buketer länsmän,
inte vet han hut och inte skäms han." Ut med
dig karl, jag tror du är galen," röt länsmannen.
Sven gick ut det fortaste han kunde, och sade: "Ja
the kunne ja jakke tros, att komsarjen ple arri."
Någon undfägnad fick han inte den gången, och
vågade ej gå dit mer heller. Sven Skjölde
hade en ovanlig egenskap till att kunna spör-
ja ut, var det var något gille, något kröllopp.

eller begravning i någon av Kullasockner-
ne. Då plågade han in sinna sig "för ja e
så gla ve then vite gröten me then pruna
skoan", sade han. En gång kom han till
en gård som kallas Håkanstorp, just som hus-
folket skulle sätta sig till middagsbordet.
Iven blev bjuden att sitta fram och äta med.
Då hade de äggkakor till middag och Iven
kallades ej alenast för us skull för "Iven syl-
ten", eller för intet. Han tog för sig och åt bara
äggkakor, utan att äta bröd till. Husbonden
sade då till honom: "Du ska äta bröd med".
Men Iven Äpples svarade genast: "Then som
inte vill äta såtan äggkakor förutan bröd
så kan han jakke bli blai" (lata bli). Detta
svar har blivit ett ordspråk i hela Kullen.
Vart man kommer veta de vad Iven Äpples

svarade när han åt ägga-kaka i Håkantorps.
Iven Äpplor ansåg sig själv för att vara my-
cket musikalisk, ty flera gånger vid sina på-
helsningar hos den som berättar detta, ville
han titta en fiol som han såg hänga på vägg-
en, men som jag tyckte det var väl billigt
pris så fick han den inte. Förmodligen gick
det så lite var han ville titta en fiol, alltså
blev det intet av med den musiken. Iven
fiolen får ja, Iven, var man säker om att han
upprepade så ofta han kom till att få syn
på fiolen. Naturligtvis hade han väl aldrig
kunnat lärt något i den vägen. I sin konst-
en påstod sig Iven Äpplor ävenledes vara be-
tydligt kunnig och om det kom på tal någon
gång, så var han genast villig att lära ung-
domarne i bondgårdarne hur det gick till.

En gång på onin Farfars loge skulle Iven
en söndag lära oss hur det gick till att
"sömma", som han sade. Han lade sig ner
att krypa på fyra ben och gjorde krokiga
rörelser med slängar och sparkar, med arm-
ar och ben och "så ska ni thyka med", sade
han just som han nådde till en stor agne-
bunke som låg på logen efter förekommen
sädes-harvning. Der vid dök han i agnebun-
ken, så haffes skalen rök och ydde omkring.
När han kom upp var han överhöljd av agnar
över allt. Men då var han stolt över sin kun-
skap och utbrast: "Sant ska ni lära er te o
sömma". Aldrig var Iven Äpplor i dåligt
honnör, som man vet, mer än en gång då
måga skadliga pojkar vid Holgerstran narra-
de honom att ta in Corall-äpple, krännvin och

sill-lake. "Hå trodde ja jakke ja skulle dött,"
sade Sven efteråt, sen han av kuren legat sjuk
hemma i flera dagar, och så en gång då han
strax före jul var ute och tiggde, med sin kärre
med sig. Han hade då en större säck att lägg
a bröd och ost i, men en mindre påse att ha
fläsk i. Då gick han logi i en bondgård, men om
morgonen befanns att hans fläskapåse, som
någonne uppskattade att väga omkring 5 eller 6
kilo, var försvunnen. Folket der han legat inbil-
de honom att någon hund tagit den, eller att
han kvarglömt den på något annat ställe.
Då gick han tillbaka på de ställen han för-
ut besökt och frågade om inte "he sett hans
fläskapåse kvarstående nånstans, och då
syntes Sven vara mäktat bedrövat. Han hitt
ade aldrig sin påse. Slutligen dog Sven Äppel-

Skön, Lagaade. hd
Västmanl. län. 1785

4619

1780. Grav. Emil Jönsson
född 1866 i Västmanl.

28
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

några och sextis år gammal, och hans syster
son ärode 90 kronor efter honom, men arvet
tycktes ej bringa någon lycka med sig, ty arvingen
en skar halsen av sig, ännu med pengarne, i
börsen, som han ärfte efter Sven D. J. pler.

Om Maj-kvasten.

De gamle i förra århundradet kallade de gröna
lövskvistarne för "Maj", och att pryda sina bo-
ningsrum med gröna lövruskar, kallades att
"Maja i stugan". På alla passande ställen in-
stuckos stielkarne, emellan bjelkarne i taket
emellan möbler och tavlor och hyllor. Själva
kakelugnen fick sig några gröna kvistar i
kryllkrucarne. Maj var ju kommen och då
schörtes ej eldas mycket. Det som huvudsak-
ligen kom i fråga, var björkelövs-kvistarne, så
som varande de först utspickande, men se

ware längre framme såsom till midssommar kunde även eke-lövruskor eller kvistar ofta också användas att "Maja" i rummen med. Men i Maj månad och till Pingst vare ju endast björkelövet tillgängligt, därför var det förträdelsevis detta träslags ris och kvistar som erhöles namn av "Maj". Andra träslags löv-kvistar användes även, såsom Tålg och Vide vars knoppar komms tidigt och kallades av allmogen för "Tylingar" (här i Småland "Palme") sattes i vatten i vaser, och de, som bands i små gröna lövkrastar och upphängdes, dels i stugan och dels i fähusen, och troddes ha egenskap att fort-driva flugor. Men intet av dessa träslag, utan endast björkens löv-kvistar fick namn heder och värdighet att heta "Maj". Sen saven om våren stigit

så att barken kunde skalas av björkberiset, gjorde pjuunnen derav små kvastar som kallades visspar. Sådana begagnas ännu men måste nu köpas på torget, ty de flesta ha ingen skog och kunna för övrigt ej själva göra sådana. Hela vintern igenom, då inga löv finnas på björkarna, göres av de klena ste grenarne och kvistarne, de av äldre brukade sop-kvastarne, som ännu på många ställen användas. Dessa kvastar skulle alltid vara bundna med tre "tillingar" (vridna vridjor av björk eller annat vekt träslag). När en björk-kvast blivit utsliten, så skulle man nog iakt-taga, att innan man eldade med den, eller kastade den bort, alltid ta en kniv och skära av alla tre banden. Gjorde man inte det, så fick den kon, som

härnäst skulle kalva något fel, som kal-
lades "menlycke", just därför att de likna-
des de tre banden om kvasten. Dessa
"menlycke" förhindrade kalveringen. Jag har
haft sådana kor med menlycke, men inte
tror jag orsaken varit att jag ej skurit av band-
en på kvastar, utan andra orsaker, t. ex.
stillastående. Björke-kvastarna vore även
nyttiga i uppförings-hänseende. När intet an-
nat hjälpte, drog smodren ett ris ur kvasten
och fastän riset var klent, så gjorde det dock
god verkan många gånger. Tvän brottling-
ar fingo sina "40 par" av björke-ris-spö, sig ejdo-
a till straff och andron till varning. De som
nu villja ha björke-kvastar få köpa dem, se-
dan skogarne på slättlandet äro huggna.
För 60 är en kasta en björke-kvast sex styver.

(3 öre) större kvast 3 skilling (= 6 öre). Senare på 1890-talet 10 a 15 öre st. Det berättades att de personer som blevo dömda till vatten och bröd, på någon längre tid, skulle kunna dö av brist på salt. Men att städerskorna, som sopade i cellerna, förbarmade sig över sådana som skulle sitta länge på vatten och bröd, och doppade de då en björke-kvast i salt-lake och kvar glömde kvasten i cellen. Då tuggade fången ris-kvasten och fick dermed salt att rädda livet. En tjure från vår socken, hade stulit flera gånger och fick vatten och bröd. Han berättade, att han fick 6 veckor, vilket ansågs som livsstraff, men om han kunde gå det igenom och leva så fick han ju leva. Han omtalade att han hade nog dött av det vatten och brödet, om inte pigan glömt kvasten som hon doppat i

salt-lake, kvar i hans cell. På 1880-talet
 begynte handlarne sälja något som kallades
 för Piasava-kvastar, och många fattiga kvast-
 bindare i skogs-byggen fingo derigenom min-
 skad avgång. Nu kan man väl knappt finna
 en björke-kvast i en hel stad. Alla majsång-
 -arskaror i den gamla tiden, hade en kvist
 eller kvast av nysturna utspruckna björke-
 lövs-kvistar med sig. Ibland voro blad ej ut-
 spruckna och göken "göl" på ozaken kvist, men
 likväl skulle de följa med som symbol för som-
 -maren, och en av sångarne bar den kvasten
 under armen, samt drog derur ett ris, just
 som det verset sjöngs: På sätta vi maj uti
 ert tak, och s. v. Dervid satte han kvisten i
 halmtaket, om han kunde nå opp, annars
 sattes kvisten i någon springa vid en stolpe

Prof. J. C. Jönsson
 (1849-1900)
 J. 1881

Skand
 Vid Skand
 Den 17. 1881
 1881

eller brädfodring. Men på 1880 a 90 talen
gittade inte majspjungarne bära några björ-
keshvistar, utan hade mera att göra med att
bära den stora ägga-korgen, som byns hem-
ungdom släpade med sig. De tiggde hacket
att lägga på varje varv av ägg, så att de inte
skulle krossas av sin egen tyngd. Korgen rym-
de ungefär en tunna. Men det var endast de
hände hemmarpojkarne som behövde så stor
korg, ty de fingo 10, 15 a 20 ägg (sällan mer) på
de större bondställen, och hos äldermannen
(der gille var alltid Wallbergs afton) fingo maj-
spjungarne även brännvin med tillugg, som
bars ut till dem på gårdsplanen. Men skän-
da fingo ej så mycket. När deras korg, som
skiftevis bars av 2 man, blev full, sattes
den in på något ställe och en annan korg

länkes, om turen skulle utsträckas yt-
terligare. Väsby sockens kommunalfull-
mäktige beslöt i april 1921 att inga maj-
sjungare fingo uppträda inom kommunen.
På detta glömmes snart björke "Maj-lövet"
både namn och betydelse. Ännu i många
församlingar fortgår majsjungningen, men
består nu mest i vad man kan kalla för
"Maj-spelning", i det några personer, ofta en-
dast en, går omkring och spelar nyaste
slagdängan och tigger rena pengar för ett
par minuters "natttids störande". Vad som
gjorde att förbud sattes i Väsby, mot majsjung-
arne, var deras ofta ohövlige uppförande. På
många ställen förtogs de sig, när versen sjöngs
om att sätta maj i taket, att gå fatt i stakar
eller stänger av ett eller annat slag, att sätta

för dörrarne, eller att sjunga chöviska visor, eller allmänna att den ena skaran efter den andra, utan hänsyn, nedtrampade blomster-rabatter och småbuskar framför bonings-husen. Numera är visserligen husen ej lämpliga att sätta majj taket, men så kunde ju åtminstone en ny björkekvist nedläggas på trappan. På Walborgs-aftonen och natten kunde hända att 7 a 8 skaror av majsjungare kommo på samma ställe och trampade ned en hel hop fina trädgårdsprydnader. Voro sångarne visiga hörde att de gjorde verklig "hemgång". Någon påminnelse av den gamla Maj-lövs festen utgör det knappast.